

LA GUERRA DE CUBA (III): LA GUERRA D'INDEPENDÈNCIA (1895-1898)

Visions des de la metròpoli

Pseudo-auca satírica de 16 vinyetes sobre la Guerra d'Independència de Cuba (1895-1898)

[publicada el 17 d'agost de 1895 a "La Campana de Gràcia", Barcelona]

Autor: No identificat.

[ANC1-160-N-777](#)

Objectius

- 1- Fer una aproximació a la Guerra de Cuba.
- 2- Estudiar la Guerra d'Independència (1895-1898) (causes, protagonistes, desenvolupament i conseqüències).
- 3- Relacionar el govern colonial cubà amb l'estructura i evolució del govern i les elits espanyoles.
- 4- Veure les conseqüències que va tenir la guerra per la societat cubana i espanyola.
- 5- Veure les conseqüències que va tenir la independència de Cuba per la societat cubana i l'espanyola.
- 6- Aprendre a analitzar documents gràfics i escrits (auques, memòries...).
- 7- Analitzar críticament les visions del conflicte que aporten diferents fonts.

Descripció de la proposta

Les activitats estan pensades per comprendre les raons que van dur a la Guerra de Cuba, en concret, a la Guerra d'Independència (1895-1898). Se n'estudiaran les causes, el desenvolupament i la seva finalització. S'observaran les conseqüències de la guerra i de la seva finalització a nivell cubà i espanyol.

Es posa especial èmfasi en analitzar la Guerra a través del contrast de les visions que arribaven a través de la premsa, amb tres auques, i de les memòries d'un jove soldat català mobilitzat.

Aspectes didàctics i metodològics

S'ha pensat per ser realitzada com un treball de recerca amb exercicis individuals i col·lectius alternats. Els exercicis individuals són aquells d'anàlisi més formal del document i de recerca, els pensats per fer en grup són els dirigits a reflexionar críticament. De totes maneres, el professorat pot organitzar les activitats a conveniència, treballant, per exemple, tot el dossier en grups cooperatius, o, a l'inversa, treballant-lo tot de maner individual.

Recursos emprats

- El mateix dossier d'activitats (amb activitats, resums i enllaços als documents i altres pàgines d'Internet)
- Un resum de la història i e la Guerra de Cuba enllaçat en el mateix dossier d'activitats.
- Tres auques de la Guerra d'Independència (amb enllaços a l'accés obert dels documents d'Arxius en Línia).
- Fragments seleccionats de les memòries de Josep Conangla i Fontanilles (amb enllaços a l'accés obert dels documents d'Arxius en Línia).
- Fitxes de procediments editades per l'ANC que publicades al [blog SDANC Recursos](#) , i a les quals s'accedeix des del quadern d'activitats mitjançant enllaços.

Continguts, competències i processos que es treballen de forma destacada

Competències

- Analitzar els canvis i les continuïtats dels fets o fenòmens històrics per comprendre'n la causalitat històrica.
- Aplicar els procediments de la recerca històrica a partir de la formulació de preguntes i l'anàlisi de fonts, per interpretar el passat.
- Interpretar que el present és producte del passat, per comprendre que el futur és fruit de les decisions i accions actuals.
- Identificar i valorar la identitat individual i col·lectiva per comprendre la seva intervenció en la construcció de subjectes històrics.
- Analitzar diferents models d'organització política, econòmica i territorial, i les desigualtats que generen, per valorar com afecten la vida de les persones i fer propostes d'actuació
- Analitzar les manifestacions culturals i relacionar-les amb els seus creadors i la seva època, per interpretar les diverses cosmovisions i la seva finalitat.
- Valorar les expressions culturals pròpies, per afavorir la construcció de la identitat personal dins d'un món global i divers.
- Formar-se un criteri propi sobre problemes socials rellevants per desenvolupar un pensament crític.

- Pronunciar-se i comprometre's en la defensa de la justícia, la llibertat i la igualtat entre persones.

Continguts

- CC1. Textos de les ciències socials: descripció, explicació, justificació, interpretació i argumentació, i vocabulari propi.
- CC3: Cronologia i temps històric. Situació en el temps i en l'espai dels fets històrics rellevants.
- CC4: Coneixements històrics temporals: canvi, continuïtat, sincronia, diacronia, successió, simultaneïtat, causalitat...
- CC5. Fonts primàries i secundàries. Fiabilitat i idoneïtat de les fonts. Interpretació i contrast de les fonts històriques.
- CC6: Vincles entre el passat, el present i el futur. L'empatia històrica.
- CC7. La memòria històrica. L'intercanvi generacional. Memòria i història.
- CC8: Caracterització de les societats del passat. Elements de canvi i continuïtat entre etapes històriques. Arrels històriques de la contemporaneïtat.
- CC9: El passat i el present de Catalunya en el context d'Espanya i d'Europa.
- CC13. Anàlisi d'imatges com a fonts històriques, referents estètics i interpretacions de la realitat. Ús i descodificació de llenguatges icònics, simbòlics i audiovisuals.
- CC15. Canvis, continuïtats i ruptures en el món de la cultura i l'art, i en les mentalitats. La influència dels mitjans de comunicació sobre les col·lectivitats.
- CC16. La diversitat cultural i religiosa com a riquesa de les societats. Relativisme cultural.
- CC22. Caracterització dels grans àmbits geopolítics i econòmics. Models econòmics.
- CC28. Situacions de desigualtat, injustícia i discriminació. Justícia social, solidaritat i equitat. Estereotips i prejudicis.
- CC30. Identitats personals i col·lectives. Pertinença i cohesió social.

Esquema i Temporització

- 1- Introducció a l'activitat: breu text introductor. (1a sessió)
- 2- Anàlisi de documents
 - 2.1. Auques de la Guerra d'Independència (1895-1898). (1a sessió)
 - 2.2. Les memòries de la Guerra de Cuba d'un soldat català. (2a sessió)
- 1- 3. Conseqüències (2a. i 3a. sessió)
- 2- 4. Conclusions. (3a. i 4a. sessió)

Alumnat a qui s'adreça especialment

Alumnes de 4t d'ESO i 2n de Batxillerat. Es podria treballar també a 1r de batxillerat (Història del Món Contemporani)

Documents adjunts

Dossier d'activitats: [enllaç](#)

Bibliografia

- Llorens, C., Pujol, C., La guerra de Cuba, Pòrtic, Barcelona: 2000.
- Fradera, J. M., Catalunya i Cuba en el segle XIX: el comerç d'esclaus, l'Avenç, Barcelona: 1986.
- Fradera, J. M., La Participació catalana en el tràfic d'esclaus (1789-1845), Recerques nº 16, Barcelona: 1984, disponible a: <http://www.raco.cat/index.php/Recerques/article/viewFile/137618/241428>
- Bahamonde, A., Martínez, J. A., *Historia de España siglo XIX*, ed. Càtedra, Madrid: 2007.
- Bahamonde, A. (coord.), *Historia de España siglo XX*, ed. Càtedra, Madrid: 2008.